

ประโยค ๑ - ๒

ปัญหาและเฉลย บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

๑. จงเติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. เสียงก็ดี ตัวหนังสือก็ดี ชื่อว่า .....
- ข. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ..... ตัว
- ค. อักษรเบื้องต้น.....ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง โอ ชื่อ.....
- ฌ. เอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียก กณฺตาดุโข ฯ

๑. จงเติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังนี้

- ก. เสียงก็ดี ตัวหนังสือก็ดี ชื่อว่า อักษร
- ข. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว
- ค. อักษรเบื้องต้น ๘ ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง โอ ชื่อ สระ
- ฌ. เอ เกิดใน ๒ าน คือ คอและเพดาล เรียก กณฺตาดุโข ฯ

๒. ในสระสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรรมเท่าไร อะไรบ้าง ยสุลินทุริยานิ ตัดต่อ
อย่างไร ฯ

๒. ในสระสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรรม เบื้องต้นครบทั้ง ๘ ขาดแต่สญฺโงโค
อย่างเดียว คือ โลโป ลบ ๑ อาเทโส แผลง ๑ อาคโม ลงตัวอักษรใหม่ ๑
วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ๑ ปกติ ปกติ ๑ ทีโฆ ทำให้ยาว ๑ รสุส
ทำให้สั้น ๑ ฯ

ยสุลินทุริยานิ ตัดเป็น ยสุส - อินทุริยานิ ต่อโดยลบสระหน้า คือ อ ในที่สุด
แห่งศัพท์ ยสุส เสียง สนธิ เป็น ยสุลินทุริยานิ ฯ

๓. จงเติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. สัพพนาม เป็นชื่อสำหรับใช้แทน .....

ข. ....และ..... เป็นได้ทั้ง ๓ ลिंगค์

ค. อุปสัคนั้น สำหรับใช้นำหน้านามและ.....

ฌ. โตะ ปัจจัย เป็นเครื่องหมายตติยวิภคติ แปลว่า .....

๓. เติมถ้อยคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังนี้

ก. สัพพนาม เป็นชื่อสำหรับใช้แทน นามนาม

ข. คุณนาม และ สัพพนาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลिंगค์

ค. อุปสัคนั้น สำหรับใช้นำหน้านามและ กิริยา

ฌ. โตะ ปัจจัย เป็นเครื่องหมาย ตติยวิภคติ แปลว่า “ข้าง”

๔. ธาตุ ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด ธาตุเหล่านี้ คือ อิกฺขุ, มฺจฺ, ทิว, สุ, ชิ, คหฺ, ชาครฺ, ลกฺขุ, ภู เป็นไปในความอะไร เมื่อประกอบด้วย ตวิวัตตมานาวิภคติ สำเร็จรูปเป็นอย่างไร ฯ

๔. ธาตุ ท่านรวบรวมจัดไว้เป็น ๘ หมวด

อิกฺขุ	เป็นไปในความ	เห็น	(อิกฺขุ-อ-ติ)	สำเร็จรูปเป็น	อิกฺขติ
มฺจฺ	"	ปล่อย	(มฺจฺ-อ-ติ)	"	มฺจฺติ
ทิว	"	เล่น	(ทิว-ย-พพ-ติ)	"	ทิวพติ
สุ	"	ฟัง	(สุ-ณา-ติ)	"	สุณาติ
ชิ	"	ชำระ	(ชิ-นา-ติ)	"	ชินาติ
คหฺ	"	ถือเอา	(คหฺ-ณฺหา-ติ)	"	คณฺหาติ
ชาครฺ	"	ตี	(ชาครฺ-โอ-ติ)	"	ชาครโรติ
ลกฺขุ	"	กำหนด	(ลกฺขุ-ณ-ณย-ติ)	"	ลกฺขยติ ลกฺขยติ
ภู	"	มี,ความเป็น	(ภู-อ-ภว-ติ)	"	ภวติ

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. จงเขียนคำแปล พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยของรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

(๑) ปฏิ สํ ภิชชตฺติ ปฏิสมฺภิตา ฯ

(๒) มณฺณติ เอตยาติ มติ ฯ

(๓) วทตฺติ วตุตา ฯ

ข. มาน ปัจจัย เป็นได้ทั้งกัตตุวาก และกัมมวาก จะทราบได้อย่างไรว่าเป็น วากไหน จงยกตัวอย่างมาดู ฯ

๕. ก. (๑) ปฏิ สํ ภิชชตฺติ ปฏิสมฺภิตา (ปีณณาไค) ย่อมแตกฉาน ดี โดยต่าง เหตุนั้น (ปีณณานั้น) ชื่อว่า แตกฉานดีโดยต่าง ฯ กัตตุรูป กัตตุสาธนะ อ ปัจจัย ฯ

(๒) มณฺณติ เอตยาติ มติ (ชน) ย่อมรู้ ด้วยปีณณานั้น เหตุนั้น (ปีณณานั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุรู้ (แห่งชน) ฯ กัตตุรูป กรณสาธนะ ติ ปัจจัย ฯ

(๓) วทตฺติ วตุตา (ผู้ใด) ย่อมกล่าว เหตุนั้น (ผู้หนึ่ง) ชื่อว่า ผู้กล่าว ฯ กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ตุ ปัจจัย ฯ

ข. มาน ปัจจัย ถ้าไม่มี ย ปัจจัย ซึ่งลงในกรรม เป็นกัตตุวาก ถ้ามี ย ปัจจัยนั้น เป็นกัมมวาก ตัวอย่าง ดังนี้

กัตตุวาก

กुरुมาโน

ภุชฺชมาโน

วทมาโน

กัมมวาก

กริยามาโน

ภุชฺชยามาโน

วุจฺจมาโน

๖. นิทฺทรณํ, ปวตฺติตฺตปฺปวรรณมจฺจโก เป็นสมาสอะไรบ้าง จงตั้งวิเคราะห์ พร้อมทั้งเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์นั้น ๆ มาด้วย ฯ

๖. นิทฺทรณํ เป็น อพยยิภาวสมาส อุปสัคคปฺพทกะ

วิ. ทรณสฺส อภาโว นิทฺทรณํ ความไม่มี แห่งความกระวนกระวาย

ชื่อ ความไม่มีความกระวนกระวาย ฯ

ปวตุตติปวรัมมจุกโก เป็น ตติยาตุลยาธิกรณพหุพพิหิ มี กัมมชารยะ

อวชารณนุพพท และกัมมชารยะ วิเสสนนุพพทเป็นท้อง

วิ. ชมุโม เอว จุกกั ชมุมจุกกั จักร คือธรรม กัม. อว.

ปวริ ชมุมจุกกั ปวรัมมจุกกั ธรรมจักรบวร กัม. วิ.

ปวตุตติคั ปวรัมมจุกกั เชน โส ปวตุตติปวรัมมจุกโก ภควา

ธรรมจักรบวร อันพระผู้มีพระภาคใด ให้เป็นไปแล้ว พระผู้มีพระภาคนั้น

ชื่อว่า มีธรรมจักรบวรอันให้เป็นไปแล้ว. ต. พหุพ.

๗. โคตตตัทธิตมีปัจจยเท่าไร อะไรบ้าง เมื่อลงปัจจยที่มี ฌ ต้องทำอะไรบ้าง

สากุกนิโก, มานุสโก ลงปัจจยอะไร ในตัทธิตไหน จงตั้งวิเคราะห์หามาดู ฯ

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจย ๘ คือ ฌ, ฉายน, ฉานน, ฉะยฺย, ฉิ, ฉิก, ฉว, ฉเณร ฯ

เมื่อลงปัจจยที่มี ฌ ถ้าสระอยู่น้ำศัพท์เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยคอยู่
เบื้องหลัง ต้องพฤติ คือ ทีฆะ อ เป็น อา, วิการ อิ เป็น เอ, อุ เป็น โอ

เว้นไว้แต่สระที่อยู่หน้าศัพท์เป็นรัสสะ มีพยัญชนะสังโยค อยู่เบื้องหลัง หรือ

เป็นทีฆะ ไม่ต้องพฤติ และพยัญชนะ คือ ฌ นั้น ต้องลบเสีย คงไว้แต่สระที่

ฌ อาศัย และสระพยัญชนะอื่น ๆ

สากุกนิโก ลง ฉิก ปัจจย ใน ตรตยาทิตัทธิต

วิ. สกุกเณ หนตุวา ชิวตีติ สากุกนิโก

มานุสโก ลง กณ ปัจจย ใน สมุหตัทธิต

วิ. มนุสสานั สมุโห มานุสโก ฯ

ให้เวลา ๑ ชั่วโมง